

EIROPAS
KOMISIJA

EIROPAS SAVIENĪBAS AUGSTĀ PĀRSTĀVE
ĀRLIETĀS UN DROŠĪBAS POLITIKAS
JAUTĀJUMOS

Briselē, 15.5.2012.
JOIN(2012) 14 final

**KOPĪGS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

Īstenojot jaunu Eiropas kaimiņattiecību politiku

{SWD(2012) 110 final}
{SWD(2012) 111 final}
{SWD(2012) 112 final}
{SWD(2012) 113 final}
{SWD(2012) 114 final}
{SWD(2012) 115 final}
{SWD(2012) 116 final}
{SWD(2012) 117 final}
{SWD(2012) 118 final}
{SWD(2012) 119 final}
{SWD(2012) 120 final}
{SWD(2012) 121 final}
{SWD(2012) 122 final}
{SWD(2012) 123 final}
{SWD(2012) 124 final}

KOPIĢS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

Īstenojot jaunu Eiropas kaimiņattiecību politiku

IEVADS

ES ātri reaģēja uz pagājušajā gadā notikušajām pārmaiņām kaimiņvalstīs, jo īpaši Vidusjūras dienvidu reģionā, taču arī Austrumeiropā. Dažu nedēļu laikā Savienības Augstā pārstāve ārlietās un drošības politikas jautājumos un Eiropas Komisija sniedza kopīgu Paziņojumu par partnerattiecībām demokrātijai un kopīgam uzplaukumam, kurā izklāstīja tūlītējo reakciju uz noritošajiem vēsturiskajiem notikumiem. Kopā ar kaimiņattiecību politikas pārskatīšanu tas lika pamatus "jaunai stratēģijai, reaģējot uz pārmaiņām kaimiņvalstīs"¹. Tā skaidri vēstīja par solidaritāti un atbalstu Vidusjūras dienvidu reģiona tautām. Eiropa puda atbalstu viņu cīņai par demokrātiju, cieņu, labklājību un drošību no represijām; Eiropa tāpat solīja dalīties savā pieredzē un zinātnībā, lai šīm tautām palīdzētu pārvarēt grūtības pārejā no autoritāras iekārtas uz demokrātiju. Tā ir jaunā Eiropas Ārējās darbības dienesta (EĀDD) un Eiropas Komisijas prioritāte. Balstoties uz Austrumu partnerības panākumiem, jaunā politika turklāt sniedza atbildi ES austrumu kaimiņvalstu aicinājumiem veidot ciešāku politisko asociāciju un padziļināt ekonomikas integrāciju ar ES. Sekmīgā Austrumu partnerības augstākā līmeņa sanāksme Varšavā un tās kopīgā deklarācija deva tālāku impulsu jaunās pieejas īstenošanai.

Šī politika ietver jaunus elementus, tostarp pieeju "**jo lielāki sasniegumi, jo lielāks atbalsts**" ("*more for more*"), uzsvāru uz ES un tās partneru **savstarpējo atbildību**, nepieciešamību veidot **partnerattiecības** ne tikai ar valdībām, bet arī ar pilsonisko sabiedrību (t.i., NVO, uzņēmumiem, akadēmiskajām aprindām, plašsaziņas līdzekļiem, arodbiedrībām un reliģiskām apvienībām), kā arī atziņu par **sieviešu īpašo lomu** politikas un sabiedrības pārveidošanā.

Jaunajā Eiropas kaimiņattiecību politikā (EKP) turklāt ir atzīta **diferenciācijas** nozīme, un partnerattiecības tiek īpaši pielāgotas tam, cik augstus mērķus izvirza partneri. Līdz ar to EKP tiek ņemtas vērā katra partnera īpatnības un reformu ceļš. Jaunajā politikā izpaužas lielāks elastīgums, un tā rada satvaru īpaši pielāgotiem pasākumiem, kuri atbilst valstu īpašajām prasībām, to sasniegumiem reformu īstenošanā un partnerattiecību veidam, ko tās vēlas veidot ar ES.

Ir pagājis gads, un šajā Augstās pārstāves un Komisijas kopīgajā paziņojumā sniegts vērtējums šīs jaunās pieejas īstenošanai. Šis paziņojums, kuru papildina vairāki Kopīgi dienestu darba dokumenti², apliecina, ka ES ir ātri izstrādājusi jaunus politikas pamatus un ka vairākums partnervalstu ir uz to reaģējušas pozitīvi, paužot gatavību ar lielāku apņēmību veikt politikas un ekonomikas reformas un padziļināt attiecības ar ES.

¹ COM(2011) 303, 25.05.2011.

² Šim kopīgajam paziņojumam pievieno: divpadsmit valstu progresa ziņojumus, kuros novērtēts 2011. gadā paveiktais, īstenojot EKP divpadsmit kaimiņvalstīs, ar kurām ir panākta vienošanās par EKP rīcības plānu vai līdzvērtīgu dokumentu; divus reģionālus progresa ziņojumus, kuros pārskatīts 2011. gadā sasniegtais progress, īstenojot Austrumu partnerību un Partnerattiecības demokrātijai un kopīgam uzplaukumam; kā arī pielikumu ar statistiku.

Vairāki jauninājumi ir īpaši svarīgi:

- Padome 2011. gada jūlijā iecēla Īpašo pārstāvi Vidusjūras dienvidu reģionā. Sadarbībā ar Komisiju un EĀDD jaunais Īpašais pārstāvis sniedza ieguldījumu ES darbībā šajā reģionā, stiprinot ES efektivitāti un pamanāmību; tas bija iespējams, pateicoties politiskajam dialogam un ekonomikas sadarbībai ar visām pusēm, kas ir iesaistītas reģionā noritošajā demokrātisko pārmaiņu procesā. Lai sasniegtu šos mērķus, darbam ar partneriem ir izveidotas operatīvās grupas, kurās tiek izmantotas zināšanas par katru konkrēto valsti un līdzekļi, ko sniedz ES, tās dalībvalstis, Eiropas Investīciju banka, Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka, kā arī citas starptautiskas finanšu iestādes un privātais sektors. ES-Tunisijas un ES-Jordānijas operatīvās grupas ir efektīvi instrumenti demokrātisko pārmaiņu procesā, jo, pateicoties tam, ka tajās iesaistījusies virkne dažādu iestāžu, tās paātrina palīdzības un finansiālā atbalsta sniegšanu. Operatīvās grupas kalpo kā katalizators, kas ļauj padziļināt ES attiecības ar partnervalstīm, izmantojot uz rezultātiem orientētu, īpaši pielāgotu un diferencētu pieeju.
- Komisija ir izveidojusi visaptverošas finanšu programmas (*SPRING* dienvidu kaimiņvalstīm un *EaPIC* austrumu kaimiņvalstīm), lai demokrātisko pārmaiņu, iestāžu veidošanas un turpmākas izaugsmes atbalstam partnervalstīs ātrāk piešķirtu papildu finansējumu, par kuru tika paziņots 2011. gadā.
- Ņemot vērā ekonomikas grūtības Eiropā, Augstā pārstāve un Komisija ir veikušas vērienīgus pasākumus, lai finansiālo atbalstu kaimiņvalstīs noritošajai pārejai gūtu no līdzekļiem, kas neietilpst ES budžetā. Starp šādiem pasākumiem minams Eiropas Investīciju bankas kredītēšanas maksimālo robežu palielinājums partnervalstīm līdz 1,15 miljardiem EUR³ un Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankas pilnvaru paplašināšana, tajās ietverot Vidusjūras dienvidu un austrumu reģionu valstis.
- Septembrī izveidoja Pilsoniskās sabiedrības atbalsta mehānismu, kurš aptver visas kaimiņvalstis un kura sākotnējais budžets 2011. gadam ir 26 miljoni EUR, un 2012. gadam ir paredzēts līdzīgs finansējums.

Lai gan ne visās kaimiņvalstīs ir panākts progress, kopš pagājušā gada vairāki partneri ir veikuši vērienīgus pasākumus, lai paātrinātu savus demokratizācijas un reformu procesus. Notikušas vairākas brīvas un godīgas vēlēšanas, un tiek labāk aizsargātas pamattiesības un cilvēktiesības. Turklāt ir pavērtas plašākas iespējas atklātām publiskām diskusijām, tādējādi stiprinot valdību atbildību.

"Jo lielāki sasniegumi, jo lielāks atbalsts" ("More for more")

Jaunās politikas kodols ir princips "jo lielāki sasniegumi, jo lielāks atbalsts": ES vienīgi tiem partneriem, kuri vēlas veikt politiskās reformas un ievērot kopīgās vispārējās vērtības – cilvēktiesības, demokrātiju un tiesiskumu –, piedāvā izmantot visizdevīgākos ES politikas virzienus, tas ir, ekonomikas integrāciju (balstoties uz padziļinātās un visaptverošas brīvās tirdzniecības zonas – *DCFTA* – izveidošanu), personu mobilitāti (mobilitātes partnerības), kā arī lielāku ES finansiālo atbalstu. Turklāt uz cilvēktiesību un demokrātijas standartu pārkāpumiem ES reaģē, samazinot sadarbības apjomu.

---

³ No šīs summas 1 miljards EUR ir paredzēts ES dienvidu kaimiņvalstīm, un 150 miljoni EUR ir paredzēti ES austrumu kaimiņvalstīm.

Pieeja "jo lielāki sasniegumi, jo lielāks atbalsts" praksē

- Ņemot vērā izšķirīgos soļus, ko **demokrātiskās pārejas procesā** spērusi *Tunisija*, ES dubultoja sava finansiālā atbalsta apjomu no 80 miljoniem EUR 2010. gadā līdz 160 miljoniem EUR 2011. gadā, kā arī sniedza tehnisko palīdzību Tunisijas Konstitucionālās asamblejas vēlēšanu rīkošanai.
- Sarunas par *DCFTA* ir sāktas ar *Moldovas Republiku* un *Gruziju*, un drīzumā sāksies ar *Armēniju*. Padome pieņēma sarunu norādes par *DCFTA* ar *Ēģipti*, *Jordāniju*, *Maroku* un *Tunisiju*. Šie nolīgumi uzlabos partnervalstu ekonomikas integrāciju ES iekšējā tirgū.
- Reaģējot uz situācijas pasliktināšanos *Sīrijā*, ES nolēma **apturēt finansiālo atbalstu** tās valdībai un noteikt **sankcijas**. Augstā pārstāve un Komisija aktīvi atbalstīja Apvienoto Nāciju Organizācijas un Arābu līgas starpniecības centienus, un Komisija sniedz humāno palīdzību.
- ES nesen izveidoja mobilitātes partnerību ar *Armēniju* un plāno izveidot **mobilitātes partnerības** ar *Maroku* un *Tunisiju*.
- Lai sniegtu lielāku atbalstu partnervalstu reformu centieniem, papildus esošajām valstu programmām tiek darīti pieejami **670 miljoni EUR**. Šī summa ir iekļauta divās pamatprogrammās (*SPRING* attiecībā uz dienvidu kaimiņvalstīm un *EaPIC* attiecībā uz austrumu kaimiņvalstīm)⁴, un to piešķir tām partnervalstīm, kuras ir panākušas lielāko progresu ceļā uz stabilu demokrātiju. Jau ir paziņots par līdzekļu piešķiršanu *Alžīrijai*, *Jordānijai*, *Marokai* un *Tunisijai*.
- Ir parafēts **Asociācijas nolīgums** ar *Ukrainu*. Ukrainas sniegums, jo īpaši attiecībā uz kopīgo vērtību ievērošanu un tiesiskumu, būs būtisks apsvērums, nosakot to, cik raiti noritēs tās politiskā asociācija un ekonomikas integrācija ar ES, tostarp saistībā ar minētā nolīguma noslēgšanu un tā turpmāko īstenošanu. Šajā kontekstā pret opozīcijas vadītājiem notiekošā tiesvedība un tiesu spriedumi rada nopietnas bažas par to, vai tiek ievērotas taisnīgas tiesas prasības un tiesu varas neatkarība.
- Līdz ar oficiālo "5+2" sarunu atsākšanu par **Piedņestras konflikta risinājumu Moldovas Republikā** tika pastiprināta sadarbība ar Moldovas Republikas valdību, tika sākti vērienīgi uzticību veidojoši ES pasākumi un pakāpeniska Piedņestrai noteikto ES sankciju pārskatīšana, tai pat laikā atzīstot tās jauno vadītāju konstruktīvo attieksmi.
- Paužot savas nopietnās bažas par to, ka *Baltkrievija* joprojām neievēro cilvēktiesības, demokrātiju un tiesiskumu, ES noteica virkni **ierobežojošu pasākumu** un lielu daļu atbalsta novirzīja pilsoniskajai sabiedrībai. ES turklāt ar opozīciju un pilsonisko sabiedrību sāka Eiropas dialogu par modernizāciju.

ES ar partnervalstīm cieši sadarbojas arī dažādos nozaru jautājumos, pamatojoties uz ES normatīviem un standartiem. Partneriem ir jāvelta lielākas pūles reformu veikšanai, jo tās liek pamatus iekļaujošai sociālekonomiskai izaugsmei, darbavietu radīšanai (jo īpaši jauniešiem), nabadzības mazināšanai un lielākiem ārvalstu ieguldījumiem. Konkrētiem mērķiem paredzēts

⁴ *SPRING* (Atbalsts partnerībai, reformām un iekļaujošai izaugsmei); *EaPIC* (Austrumu partnerības integrācijas un sadarbības programma).

finansiālais atbalsts, iestāžu spēju veidošana, ciešāks nozaru politikas dialogs un programmu un aģentūru pakāpeniska atvēršana partnervalstu līdzdalībai ļauj ES un partnervalstīm pilnībā ņemt vērā šī procesa sarežģītību, kas rada nepieciešamību veikt nopietnas izvēles un papildu pasākumus mazaizsargāto iedzīvotāju aizsardzībai.

Partnerība ar sabiedrībām

ES arvien vairāk sadarbojas ar visu kaimiņvalstu **pilsonisko sabiedrību**, tostarp arī valstīs, attiecībā uz kurām ES ir noteikusi mērķtiecīgas sankcijas un apturējusi finansiālo atbalstu. Partnervalstis, vietējās un starptautiskās pilsoniskās sabiedrības organizācijas vispārīgi paudušas gandarījumu par šādu ES darbību. ES paplašinās šo sadarbību, jo īpaši pilsoniskās sabiedrības organizācijas iesaistot rīcības plānu vai līdzīgu dokumentu izstrādāšanā un to īstenošanas uzraudzībā.

Konkrēti pasākumi, veidojot partnerību ar pilsonisko sabiedrību

- Septembrī izveidoja **Pilsoniskās sabiedrības atbalsta mehānismu**, kurš aptver visas kaimiņvalstis un kura sākotnējais budžets 2011. gadam ir 26 miljoni EUR, un 2012. gadam ir paredzēts līdzīgs finansējums.
- Austrumu partnerības ietvaros noritošos cilvēktiesību dialogus papildināja ar kopīgiem pilsoniskās sabiedrības semināriem, un **Austrumu partnerības Pilsoniskās sabiedrības forums** kļuva par visu četru daudzpusējo platformu pastāvīgo dalībnieku.
- Dienvidu kaimiņvalstīs ES palielināja savu atbalstu **Annas Lindas fonda** centieniem mobilizēt reģiona pilsonisko sabiedrību un atjaunot tās dinamiku.
- Eiropas Padome veica aktīvāku darbību kaimiņvalstīs. Komisija izveidoja pirmo programmu Eiropas Padomes darba atbalstam austrumu kaimiņvalstīs un pieņēma lēmumu par programmu ar finansējumu 4,8 miljonu EUR apmērā, lai atbalstītu Eiropas Padomes aktivitātes saistībā ar Vidusjūras dienvidu reģiona valstīm.
- Lai veicinātu **vārda brīvību**, ES ir sākusi piemērot pret sakaru pārtraukšanu vērstu stratēģiju ("*no disconnect strategy*"), lai palīdzētu pilsoniskās sabiedrības organizācijām un atsevišķiem pilsoņiem pārvarēt patvaļīgu pieejas pārtraukšanu elektroniskajām sakaru tehnoloģijām.
- Padome 2011. gada decembrī vienojās par pamatprincipiem **Eiropas Demokrātijas fonda** izveidošanai. EDF sākotnēji koncentrēsies uz ES kaimiņvalstīm, gan neizslēdzot tā izmantošanu citās valstīs.
- Kaimiņvalstīs, kur turpinās ilgstoši cilvēktiesību pārkāpumi, papildus atbalsta apturēšanai vai pārorientēšanai ES palielināja **finansiālo atbalstu** pilsoniskās sabiedrības organizācijām.
- ES arī piedāvāja veikt sarunas par **vīzu atvieglotas izsniegšanas un atpakaļuzņemšanas nolīgumiem** ar *Baltkrieviju*, lai sekmētu iedzīvotāju tiešus savstarpējos kontaktus. *Baltkrievijas* iestādes līdz šim nav sniegušas atbildi uz šo ES piedāvājumu. ES dalībvalstis cenšas optimāli izmantot Vīzu kodeksa ietvaros pastāvošās rīcības iespējas, lai noteiktas Baltkrievijas pilsoņu kategorijas vai atsevišķas personas individuāli atbrīvotu no vīzu maksas vai šo maksu samazinātu.

- ES paplašina **augstākās izglītības** sistēmu modernizēšanas iespējas, kā arī akadēmiskās **mobilitātes** un **jauniešu apmaiņas** iespējas. Finansējums kaimiņvalstu līdzdalībai ES augstākās izglītības sadarbības programmās 2012. gadā un 2013. gadā tiks palielināts divkārt; tiks pavērtas jaunas iespējas jauniešu apmaiņai un jaunatnes darbinieku sakaru veidošanai. Turklāt jau ir sākti vai drīzumā tiks sākti vairāki reģionālie dialogi par izglītības, jaunatnes un kultūras politikas jautājumiem.

Savstarpējā atbildība

Vispārējās pieejas "jo lielāki sasniegumi, jo lielāks atbalsts" ietvaros ES, apspriežoties ar partnervalstīm, ir pielāgojusi savus politikas instrumentus, lai sekmētu savstarpēju atbildību un lai politiskajā dialogā ieviestu vairāk mijiedarbības un vaļširdības.

Līdzekļi savstarpējās atbildības stiprināšanai

- Arvien biežāki formāli un neformāli sakari un dialogs politiskajā līmenī dod iespēju sekmīgāk **politiski ievirzīt** partnervalstu reformas un ar tām saistīto ES atbalstu.
- Sākot ar šo gadu, **valstu progresa ziņojumos** ietvers atklātāku panāktā progresa vērtējumu, jo īpaši attiecībā uz patiesu un stabilu demokrātiju. Šie ziņojumi būs noderīgi, piemērojot uz veicināšanas pasākumiem balstītu pieeju un veidojot ciešāku saikni ar visiem attiecīgajiem ES darbības aspektiem, tostarp finansiālo palīdzību. Tajos tiks ietvertas konkrētajai partnervalstij adresētas rekomendācijas, kas tai būtu jāievieš.
- Visos līmeņos, sākot no augstākajām amatpersonām līdz ieinteresētajām pusēm un pilsoniskās sabiedrības organizācijām, notika **aktīvi sakari**, tādējādi dodot partnervalstu pārstāvjiem iespēju paust savu viedokli par jaunās pieejas īstenošanu un vērtēt, kā ES izpildījusi savas apņemšanās. Šis sanāksmes notikums regulārāk.

1. NORISES KAIMIŅVALSTĪS

1.1 Ātra, taču nevienmērīga progresa gads

Pēc relatīvas stagnācijas gadiem kaimiņvalstīs arvien plašāk iesakņojas demokrātija, kuru sēja pagājušajā gadā notikušās demokrātiskās revolūcijas Ziemeļāfrikā. Vairākās valstīs notikušas jēgpilnas vēlēšanas, kurās piedalījās dažādas politiskās partijas. Vispārējā tendence ir ieviest vairāk demokrātijas, atbildīgāku pārvaldes formu un uzlabojumus cilvēktiesību un pamatbrīvību ievērošanā. Tomēr pastāv norītošo politisko reformu ilgtspējībai būtiskas jomas, kurās progress bijis ierobežots. Dažās valstīs agrāk panāktais progress nav virzījies uz priekšu, vai pat parādījušās regresa pazīmes.

Strukturālās reformas valstīs, kur tās tiek īstenotas, ir palīdzējušas samazināt nabadzību un piesaistīt ārvalstu ieguldījumus, taču joprojām pastāv sociāli problēmjautājumi. Neskatoties uz nelabvēlīgajiem ekonomiskajiem apstākļiem, ar turpmāku tuvināšanos ES normām un standartiem tika sekmēta tirdzniecības saikņu stiprināšana. Arvien ciešāka nozaru sadarbība ar ES palīdz risināt saspīlējumus transporta un enerģētikas jomā un vides un klimata problēmjautājumus.

1.2 Veidojot stabilas demokrātijas

Ēģiptē, Jordānijā, Marokā un Tunisijā norit **konstitucionālo reformu** process, kura mērķis ir veicināt valdību atbildību pret demokrātiski ievēlētiem parlamentiem, stiprināt tiesu varas neatkarību un novērst citus šķēršļus plašākai dalībai politiskajā dzīvē. *Tunisijā* pirmajās **demokrātiskajās un ticamajās vēlēšanās** kopš tās neatkarības ir ievēlēta Konstitucionālā asambleja. Līdzīgi, *Ēģiptē* un *Marokā* visumā brīvā un pārskatāmā procesā ir ievēlēti parlamenti.

Kopumā pašlaik tiek lielākā mērā nekā iepriekš ievērota **vārda, biedrošanās un pulcēšanās brīvība**. *Moldovas Republikā* un nu arī *Tunisijā* ir apmierinošs tiesiskais regulējums biedrošanās un pulcēšanās brīvības aizsardzībai. Tomēr kaimiņvalstīs vēl ir daudz darāmā, lai nodrošinātu, ka šīs brīvības ir pilnīgi nostiprinātas tiesību aktos un praksē un ka **pilsoniskajai sabiedrībai** ir rīcības telpa, kas nepieciešama, lai īstenotu tās būtisko lomu. Pēc bijušā prezidenta Mubāraka gāšanas politiskā telpa *Ēģiptē* ir nedaudz paplašinājusies, lai arī pret vārda brīvību, pilsoniskās sabiedrības darbību un mierīgām demonstrācijām nereti vērstas represijas. Pilsoniskās brīvības joprojām tiek ļoti ierobežotas *Azerbaidžānā*.

Arvien vairāk uzmanības tiek veltīts **korupcijas** problēmai, attiecībā uz kuru skaļiem politiskiem paziņojumiem ne vienmēr seko apņēmīga rīcība. Kad šāda rīcība notiek, kā vērojams *Gruzijā*, tiek stiprināta demokrātijas stabilitāte un sekmēta uzņēmējdarbībai labvēlīgas vides veidošana, kas motivē uzņēmējus un piesaista ārvalstu ieguldījumus.

Visās kaimiņvalstīs ir nepieciešams pielikt vairāk pūļu, lai nodrošinātu tiesiskuma ievērošanu efektīvas, objektīvas un **neatkarīgas tiesu varas** pārraudzībā, garantējot vienlīdzīgu piekļuvi tiesām un pienācīga procesa un **taisnīgas tiesas** standartu ievērošanu; nepieciešams veikt arī **drošības sektora reformu**. Lai arī vairākās kaimiņvalstīs norit demokrātiskās pārejas un konstitucionālo reformu process, tas vēl nav nodrošinājis ātrāku, pārskatāmāku un taisnīgāku tiesvedību un lielāku drošības sajūtu. *Ēģiptē* joprojām civiliedzīvotājus tiesā militārās tiesās.

Stabilas demokrātijas veidošana ietver arī **dzimumu līdztiesības** nodrošināšanu un sieviešu līdzdalības palielināšanu politiskajā un ekonomiskajā dzīvē. Dažās valstīs novērota pretestība, praksē īstenojot tiesību aktu noteikumus, kuru mērķis ir nodrošināt līdzsvarotāku dzimumu pārstāvību parlamentu sastāvā, līdz ar to šie noteikumi nav radījuši cerēto efektu. **Vietējam un reģionālajām iestādēm** ir nozīmīga loma plašas mazināšanā starp iedzīvotājiem un pārvaldes iestādēm, vietējā mērogā kopjot politiskās līdzdalības kultūru un gādājot, lai politiskos lēmumos tiktu ņemtas vērā vietējās vajadzības.

Ir panākts progress arī attiecībā uz **citu cilvēktiesību** ievērošanu. *Tunisija* ir ratificējusi vairākus nozīmīgu cilvēktiesību konvenciju papildprotokolus. *Maroka* un *Tunisija* ir ratificējušas ANO Konvencijas pret spīdzināšanu fakultatīvo protokolu. *Armēnijā* un *Marokā* uzlabojas minoritāšu tiesību ievērošana. Tomēr vairākās valstīs drošības dienesti turpina pielietot spīdzināšanu un cilvēka cieņu pazemojošu un necilvēcīgu apiešanos. Vairākās valstīs joprojām plaši izplatīta ir arī diskriminācija reliģijas, uzskatu, etniskās izcelsmes un seksuālās orientācijas dēļ, un nopietna problēma ir cilvēku tirdzniecība.

Pēc opozīcijas un pilsoniskās sabiedrības apspiešanas 2010. gada decembrī, sekojot prezidenta vēlēšanām, pagājušā gada laikā ir ļoti pasliktinājusies situācija *Baltkrievijā*. ES bija jāatjauno un jāpastiprina sankcijas. ES joprojām ir nopietnas bažas par situāciju *Baltkrievijā*, kur iestādes atteikušās atbrīvot un rehabilitēt visus politieslodzītos un izbeigt opozīcijas, plašsaziņas līdzekļu un pilsoniskās sabiedrības apspiešanu. Baltkrievijas iestādes līdz šim nav sniegušas atbildi uz ES piedāvājumu veikt sarunas par vīzu atvieglošanas izsniegšanas un

atpakaļuzņemšanas nolīgumiem, tādējādi Baltkrievijas pilsoņiem liedzot iespējas, ko dotu atvieglota ceļošana uz ES. Nepastāv apstākļi, lai Baltkrievija varētu pilnībā piedalīties EKP. Tā piedalās vienīgi Austrumu partnerības daudzpusējā dimensijā. ES ir apņēmusies pilna stiprināt savu partnerību ar *Baltkrievijas* iedzīvotājiem un sniegt lielāku atbalstu pilsoniskās sabiedrības organizācijām.

Alžīrijā ir sākts politisko reformu process, pateicoties kuram 2012. gada sākumā tika pieņemti vairāki jauni likumi par vēlēšanu regulējumu, sieviešu līdzdalību vēlēšanās struktūrās, biedrībām, plašsaziņas līdzekļiem, politiskajām partijām, decentralizāciju un politisko mandātu nesavienojamību. Ir paredzēts, ka pēc 10. maija parlamenta vēlēšanām tiks pārskatīta valsts konstitūcija. Ņemot vērā EKP jauno uzsvāru uz īpaši pielāgotu un diferencētu pieeju, *Alžīrija* nolēma pievienoties EKP, un jau sākušās sarunas par **EKP rīcības plānu**.

Pēc pilsoņu kara beigām situācija *Lībijā* pakāpeniski stabilizējas. ES atbalsta pārejas procesu un regulāri kopā ar Lībijas iestādēm izskata jautājumus par cilvēktiesību ievērošanu. ES ir gatava ar jauno Lībijas valdību sākt sarunas par līgumisku vienošanos un šajā kontekstā apspriest iespējamo Lībijas dalību EKP, balstoties uz kopīgu apņemšanos ievērot demokrātijas, tiesiskuma un cilvēktiesību aizsardzības vērtības.

1.3 Konflikti

Visā kaimiņreģionā joprojām būtisks uzdevums ir rast mierīgu risinājumu ieilgušajiem konfliktiem. Galvenā atbildība par to ir konflikta pusēm, kurām jāpalielina savi centieni patiesā kompromisa rašanas garā panākt vienošanos. Bez šādiem centieniem pastāvīgie starptautiskie starpniecības centieni, kas tiek veikti izveidoto formātu ietvaros, nenovedīs pie izšķirošiem panākumiem. Lai pilnībā izmantotu EKP potenciālu, no attiecīgo kaimiņvalstu puses būs nepieciešami efektīvāki un neatlaidīgāki centieni rast konfliktu risinājumu. ES, savukārt, ir gatava sniegt nepieciešamo atbalstu izlīguma īstenošanai, tiklīdz tas tiks panākts.

Sīrijas gadījumā ES strikti nosodīja Sīrijas režīma īstenotos sistemātiskos cilvēktiesību pārkāpumus. ES aicināja prezidentu Asadu atkāpties no amata un pavērt ceļu mierīgai pārejai. ES kopā ar ES dalībvalstīm ANO Drošības padomē pielika visas pūles, lai panāktu, ka starptautiskā kopiena vienbalsīgi pauž atbalstu ANO un Arābu valstu līgas īpašā sūtņa Kofi Anana plānam. Augstā pārstāve un EĀDD piedalījās "Sīrijas draugu" sanāksmēs. Augstā pārstāve regulāri sasauca Krīžu platformu, kurā piedalījās visi attiecīgie EĀDD un Komisijas dienesti (dienesti, kuru pārziņā ir sankcijas, humānā palīdzība, attīstības sadarbība, saziņa ar delegācijām un atbalsts darbam ANO). Reaģējot uz krīzi, ES apturēja visus sadarbības veidus, noteica ierobežojošus pasākumus un tos pastāvīgi pārskatīja. ES turpina sniegt tikai to atbalstu, kas nāk par labu Sīrijas iedzīvotājiem, studējošajiem, cilvēktiesību aizstāvjiem un opozīcijai. Humānās palīdzības sniegšanai Sīrijai un krīzes ietekmētajām kaimiņvalstīm ES piešķīra 10 miljonus EUR. ES arī cieši sadarbojās ar Sīrijas kaimiņvalstīm un ir ierosinājusi Komisijas īpašu pasākumu, 23 miljonus EUR no EKPI finansējuma rezervējot atbalstam, kas īpaši paredzēts Sīrijas pilsoniskajai sabiedrībai, bēgļiem un no krīzes cietušajiem iedzīvotājiem kaimiņvalstīs.

ES delegācija Damaskā turpināja darboties, lai sniegtu atbalstu Sīrijas iedzīvotājiem un palīdzētu koordinēt ES atbildes reakciju uz krīzi. ES delegācija uzņēma vairākus to dalībvalstu diplomātus, kuras nolēma apturēt savu vēstniecību darbību.

ES 2011. gadā diezgan sekmīgi darbojās Kwarteta darbības aktivizēšanā un turpināja savus centienus mudināt gan *Izraēlu*, gan *Palestīniešu pašpārvaldi* atgriezties pie sarunu galda.

Kvartets savā pagājušā gada 23. septembra paziņojumā aicināja bez kavēšanās vai nosacījumiem atsākt tiešas divpusējas sarunas ar mērķi panākt vienošanos termiņā, par kuras puses vienojušās, bet ne vēlāk kā līdz 2012. gada beigām. Kvartets turklāt puses aicināja atturēties no provokatīvām darbībām un atkārtoja ceļvedi noteiktos pienākumus.

Austrumu kaimiņvalstīs, pateicoties 5+2 locekļu, tostarp ES, kopīgajiem centieniem, pozitīvā atmosfērā atsākās formālās sarunas par Piedņestras konflikta risinājumu. Notika vairākas augsta līmeņa sanāksmes, un tika sekmīgi īstenoti dažādi uzticību veidojoši pasākumi (t.i., iespēja Piedņestras uzņēmumiem reģistrēt darbību *Moldovas Republikā* un izmantot autonomās tirdzniecības preferences, reģistrācijas maksas atcelšana iebraukšanai Piedņestrā, darba grupas izveidošana tālāku uzticību veidojošu pasākumu apspriešanai, muitas un dzelzceļa iestāžu sarunas par iespējam atvieglot preču eksportu). *Armēnijas* un *Azerbaidžānas* prezidentu sarunās par Kalnu Karabahu, kuras kā starpnieks atbalsta EDSO Minskas grupa, nebija panākumu. Īpašu uzmanību pievēršot spēka nelietošanas jautājumam, turpinājās Ženēvas starptautiskās apspriedes par Abhāziju un Dienvidosetiju, kurās kā līdzpriekšsēdētāji darbojas ES, ANO un EDSO.

1.4. Iekļaujoša ekonomikas attīstība un tirdzniecība

Lielākajā daļā ES austrumu kaimiņvalstu, kuras turpināja atgūties no 2009. gada krīzes, izaugsme bija stabila. Tas ļāva tādām valstīm kā *Armēnija*, *Azerbaidžāna* un *Moldovas Republika* gūt jaunus sasniegumus **nabadzības** un bezdarba **samazināšanā**. *Moldovas Republika* un *Gruzija* apņēmīgi veica **strukturālās reformas**, bet *Ukrainā* panāktais progress neturpinājās, un valsts programma ar Starptautisko Valūtas fondu (SVF) netiek atbilstoši īstenota.

ES dienvidu kaimiņvalstīs izaugsme bija lēnāka, jo īpaši tajās valstīs, kurās līdz ar demokrātisko pāreju notika sociāli nemieri, streiki un pastāvēja politiska nestabilitāte vai kuras cieta no kaimiņvalstīs notiekošiem konfliktiem. Lai novērstu **bezdarba** pieaugumu un turpmākus iekšējus nemierus, vairākas valstis noteica elastīgāku fiskālo politiku, palielināja valsts izdevumus un tā rezultātā arī budžeta deficītu. Lai saglabātu makroekonomikas stabilitāti un novērstu iespējamās problēmas ar aizņēmuma finansējumu, šāda situācija ir jāmaina. *Izraēlā* notikušie protesti atspoguļoja plaši izplatītās bažas par sociālo taisnīgumu un augošo nevienlīdzību labklājības sadalījumā. Visām kaimiņvalstīm, tāpat kā ES, jākoncentrējas uz to, lai ekonomikas attīstība kļūtu **iekļaujošāka**, sekmējot iekšējo kohēziju un izlīdzinot reģionālās un sociālās atšķirības.

2. ES SADARBĪBA AR PARTNERIEM

2.1 Rezultātiem bagāts gads

Vairākums partnervalstu ir pozitīvi uztvērušas jauno uzsvaru uz lielāku diferenciāciju un savstarpēju atbildību, paužot gatavību ar lielāku apņēmību veikt politiskas un ekonomikas reformas un padziļināt attiecības ar ES. Tas jau nes rezultātus.

Austrumu kaimiņvalstīs pagājušā gada maijā sniegtais paziņojums deva papildus impulsu Austrumu partnerības attīstībai. Varšavā notikušajā **Austrumu partnerības augstākā līmeņa sanāksmē** tika vērtēti sasniegtie rezultāti, apstiprināta ES un tās austrumu kaimiņvalstu politiskās apņemšanās virzīties uz ciešāku politisko asociāciju un tālāku ekonomikas integrāciju, un atzīti dažu partnervalstu uz Eiropu virzītie centieni un izvēle par labu Eiropai. Šajā sanāksmē vienojās izstrādāt "Austrumu partnerības ceļvedi", kuru pieņem vienlaicīgi ar

šo paziņojumu⁵ un kurā sniegs praktiskas norādes tā īstenošanas uzraudzībai līdz nākamajai augsta līmeņa sanāksmei, kurai būtu jānotiek 2013. gada rudenī.

Trīs gadu laikā kopš Austrumu partnerības izveidošanas tās ietvaros ir panākts vērā ņemams progress. ES un austrumu kaimiņvalstis ir pastiprinājušas savu dialogu cilvēktiesību jautājumos. Ar visiem partneriem (izņemot *Baltkrieviju*) ir sāktas sarunas par asociācijas nolīgumiem; ar *Ukrainu* tās jau ir noslēgušās. Turpinās sarunas par padziļinātas un visaptverošas brīvās tirdzniecības zonām (*DCFTA*). Sekmīgi turpinās darbs, kas ir vērsti uz mērķi noteiktā laikā ieviest bezvīzu ceļošanas režīmu, kā arī darbs saistībā ar citiem sadarbības aspektiem Austrumu partnerības ietvaros.

ES ļoti aktīvi reaģēja uz vēsturiskajām pārmaiņām dienvidu kaimiņvalstīs. ES kopā ar reģionālajām organizācijām (jo īpaši ar Arābu valstu līgu) iesaistījās konfliktu risinājumu meklējumos. Augstā pārstāve un Komisija pauda gandarījumu par demokrātisko vēlēšanu iznākumu un apstiprināja savu gatavību sadarboties ar jaunajām valdībām. ES pēc nepieciešamības sniedza tūlītēju humāno palīdzību un pārorientēja savu finansiālo atbalstu, to palielinot valstīm ar lielākajām vajadzībām un citos gadījumos to samazinot. ES turklāt piedāvāja jaunu sadarbību un dialogu tirdzniecības un mobilitātes jomā. ES ir kļuvusi par atzītu un uzticamu partneri vēlēšanu sagatavošanā, organizēšanā un novērošanā. Tā ir būtiski paplašinājusi savu sadarbību ar reģiona pilsoniskās sabiedrības organizācijām un palielinājusi tām sniegto atbalstu.

Pamatojoties uz Augstās pārstāves priekšlikumu, Padome iecēla Īpašo pārstāvi Vidusjūras dienvidu reģionā, lai paplašinātu dialogu ar pārejas procesā esošajām valstīm, uzlabotu ES un tās dalībvalstu iesaisti un koordināciju un nodrošinātu koordināciju ar starptautiskajām finanšu iestādēm un privāto sektoru. Tas jau ir palīdzējis reģionā gūt konkrētus rezultātus. Pirmās operatīvās grupas sanāksme 2011. gada septembrī notika Tunisijā, un tā paziņoja par apjomīgu starptautiskā atbalsta paketi, kurā ietilpst dotācijas un aizdevumi; Komisija tajā ieguldīja laikposmam no 2011. gada līdz 2013. gadam paredzētas dotācijas 400 miljonu EUR apmērā. Otrās operatīvās grupas sanāksme 2012. gada februārī notika *Jordānijā*, lai sekmētu un atbalstītu politisko un ekonomikas reformu procesu *Jordānijā*. Operatīvās grupas darbā ieguldījumu sniedza politiskās partijas un pilsoniskās sabiedrības organizācijas. Sanāksmē tika paziņots par apjomīgu starptautiskā finansiālā atbalsta paketi. Operatīvās grupas nav vienreizējs pasākums, bet gan process, kurā ietilpst turpmākas dažādu līmeņu sanāksmes, lai novērtētu panākto progresu un pasākumu īstenošanu. Operatīvās grupas rekomendāciju īstenošanu uzrauga Asociācijas nolīguma ietvaros izveidotās kopīgās struktūras. Pēc prezidenta vēlēšanām un pārejas uz civilo pārvaldi 2012. gadā tiks veidota operatīvā grupa ar *Ēģipti*.

2.2 Veidojot stabilas demokrātijas

ES no jauna likto uzsvāru uz **stabilu demokrātiju**⁶ veidošanu un **cilvēktiesību un pamattiesību** veicināšanu papildinājusi apņēmīga rīcība.

⁵ COM(2012)XXX, 15.05.2012., "Austrumu partnerība: Ceļvedis 2013. gada rudens augstākā līmeņa sanāksmei"

⁶ **Patiesu un stabilu demokrātiju** raksturo šādi elementi: brīvas un godīgas vēlēšanas; biedrošanās, vārda un pulcēšanās brīvība, preses un plašsaziņas līdzekļu brīvība; tiesiskums, ko nodrošina neatkarīga tiesu vara, un tiesības uz taisnīgu tiesu; cīņa pret korupciju; drošības un tiesību aizsardzības sektora reforma (ieskaitot policiju); demokrātiskas kontroles ieviešana pār bruņotajiem spēkiem un drošības iestādēm.

Demokrātiskās pārejas atbalstam ES ciešāk sadarbojās ar Eiropas Padomi un tiecās pēc sinerģijas ar Eiropas Padomes Parlamentāro asambleju, Vidusjūras dienvidu reģiona valstu parlamentiem piedāvājot statusu "Partneris demokrātijai". Šo statusu piešķīra *Marokai* un *Palestīniešu pašpārvaldei*. ES kopā ar Eiropas Padomi izstrādāja programmu reformu atbalstam Austrumu partnerības valstīs, kas ietver tiesu sistēmas reformu un cilvēktiesību ievērošanu krimināltiesību jomā, Eiropas vēlēšanu standartu ievērošanu, cīņu pret korupciju un pret smagiem kibernoziegumiem. Vēlāk līdzīga programma tika izstrādāta ar dienvidu kaimiņvalstīm, koncentrējoties uz konstitucionālo reformu, tiesu sistēmas reformu un vēlēšanu sistēmām.

ES sniedza tehnisku palīdzību Tunisijas vēlēšanu iestādēm, lai tām palīdzētu sagatavoties Tunisijas **pirmajām demokrātiskajām vēlēšanām**, un laikā pirms vēlēšanām atbalstīja Tunisijas pilsonisko sabiedrību. ES uz *Tunisiju* nosūtīja pilntiesīgu vēlēšanu novērošanas misiju (VNM) un uz *Maroku* nosūtīja vēlēšanu ekspertus. Pamatojoties uz *Alžīrijas* uzaicinājumu, ES nosūtīja pilntiesīgu VNM 10. maija parlamenta vēlēšanu novērošanai. ES sniedza tehnisko palīdzību *Ēģiptes* Augstākajai vēlēšanu komisijai un ar pilsoniskās sabiedrības organizāciju starpniecību atbalstīja vēlēšanu izglītību un vietējos vēlēšanu novērotājus. *Lībija* uzaicināja ES novērot gaidāmās Konstitucionālās asamblejas vēlēšanas.

2.3 Sekmējot iekļaujošu ekonomikas attīstību, tirdzniecības un nozaru sadarbību

Ekonomikas un sociālā attīstība

Ņemot vērā nopietnās ekonomiskās un finanšu grūtības eurozonā un vairumā arābu partnervalstu (tostarp atspoguļojot Arābu pavasara sekas), gan ES, gan tās partneriem īpaši noderīgi bijuši **makroekonomikas dialogi**. Tie radīja iespēju veikt atklātu detalizētas informācijas un viedokļu apmaiņu par minētajām ekonomikas problēmām un abu pušu veiktajiem politikas pasākumiem to novēršanai, tādējādi uzsverot nepieciešamību pēc strukturālām reformām.

Lai sekmētu **iekļaujošu ekonomikas attīstību**, ES palielināja savu finansiālo atbalstu un Eiropas finanšu iestāžu aizdošanas spējas (skat. 2.4. sadaļu), kā arī atsāka politisko dialogu par nodarbinātības un sociālajiem jautājumiem.

Tirdzniecība

Sarunas par **DCFTA** tika pabeigtas ar *Ukrainu* un uzsāktas ar Moldovas *Republiku* un *Gruziju*; drīzumā sāksies sarunas ar *Armēniju*. Pamatojoties uz vērtējumu par partneru spēju tuvināties ES *acquis*, kas tiks veikts 2012. gadā, līdz gada beigām varētu sākt sarunas ar *Jordāniju*, *Maroku* un *Tunisiju*, pamatojoties uz sarunu norādēm, ko Padome pieņēma 2011. gada decembrī. Jūlijā stāsies spēkā Lauksaimniecības un zivsaimniecības produktu tirdzniecības nolīgums, un, kā uzsvērts marta Eiropas Padomes sanāksmē, prioritāte ir arī panākt strauju progresu citās norītošajās sarunās kā, piemēram, sarunās par līdzvērtīgu nolīgumu ar *Tunisiju*.

Reģionālā konvencija par **Eiropas un Vidusjūras reģiona preferenciāliem izcelsmes noteikumiem** ir pieejama parakstīšanai no 2011. gada jūnija, un to parakstījusi *Jordānija* un *Maroka*. Pārējiem Vidusjūras dienvidu reģiona partneriem, kas šo konvenciju vēl nav parakstījuši, būtu drīzumā jāpabeidz parakstīšanas un ratifikācijas procedūras. Šogad būtu jāsāk turpmākas sarunas par rūpniecības ražojumu **Atbilstības novērtēšanas un pieņemšanas nolīgumiem** (ANPN) par rūpniecības ražojumu tirgu atvēršanu ar *Tunisiju* un vēlāk arī ar *Ēģipti*, *Jordāniju* un *Maroku*.

Lai sekmētu tirdzniecības un ekonomikas attīstību, ir svarīgi panākt tiesiskā regulējuma konvergenci ar ES un ar citiem tirgiem, kuros piemēro ES noteikumus. Atbalsts šādam nolūkam Austrumu partnerības ietvaros ir paredzēts **Visaptverošās iestāžu darbības uzlabošanas** programmās un citos attiecīgos atbalsta pasākumos. Sagatavošanās process *DCFTA* sarunām ar *Armēniju*, *Gruziju* un *Moldovas Republiku*, kā arī šādu sarunu slēgšana ar *Ukrainu* deva impulsu likumdošanas darbam, jo īpaši sanitāro un fitosanitāro standartu un tehnisko noteikumu jomās. Tā rezultātā ir panākts uzlabojums arī attiecībā uz vietējās pārtikas un preču nekaitīgumu. Joprojām ir nepieciešami uzlabojumi valsts finanšu pārvaldības jomā.

Arī tirgus integrācija ar ES un tiesiskā regulējuma konverģence sekmē tik ļoti nepieciešamās **nozaru reformas**. Šīs reformas parasti ir ilgtermiņa rakstura, un tām ir nepieciešami apjomīgi ieguldījumi. Kā uzsvērts šim paziņojumam pievienotajos Kopīgajos dienestu darba dokumentos, ES un partnervalstu sadarbība visās jomās ir kļuvusi intensīvāka. Piemēram, lai palīdzētu pilsoniskās sabiedrības organizācijām un atsevišķiem pilsoņiem pārvarēt patvaļīgu piekļuves pārtraukšanu elektroniskajām sakaru tehnoloģijām, ES ir sākusi piemērot pret sakaru pārtraukšanu vērstu stratēģiju ("*no disconnect strategy*"). ES sāka arī Eiropas kaimiņattiecību politikas lauksaimniecības un lauku attīstības programmu, kura, pateicoties ieguldījumu atbalstam un tehniskajai palīdzībai, ļauj partnervalstīs modernizēt lauksaimniecības ražošanu, vietējā mērogā radīt iespējas un partnervalsti sagatavot efektīvākai darbībai ES tirgū.

Komisija turklāt ir ieinteresēta veidot nozaru dialogu un sadarbību Austrumu partnerības un Savienības Vidusjūrai reģionālajās struktūrās. Šādi dialogi palīdzēs nostiprināt vienotu izpratni par nozaru prioritātēm un sekmēs konkrētu projektu un iniciatīvu veidošanos.

Pašlaik tiek ieviesti neformāli Austrumu partnerības dialogi; tie kalpos kā papildu līdzeklis, lai nostiprinātu saikni starp divpusējiem un daudzpusējiem procesiem, palielinātu Austrumu partnerības kopīgas vadības garu un veicinātu reģionālu dinamiku. Šie neformālie daudzpusējie dialogi, kas divas reizes gadā notiek starp partnervalstu ārlietu ministriem un ES Augsto pārstāvi un EKP komisāru, ļauj ministru līmenī veikt neformālas sarunas par norisēm partnervalstīs un progresu reformu procesos, kā arī uzraudzīt Austrumu partnerības ceļveža īstenošanu. Lai stiprinātu ES un austrumu kaimiņvalstu **daudzpusējo nozaru sadarbību**, šajos ietvaros notiks arī neformāls dialogs starp attiecīgo nozaru ministriem un ES komisāriem.

Ņemot vērā Padomes lēmumu ziemeļu līdzprezidentūras pienākumus uzticēt ES, Komisija vēlas Savienības Vidusjūrai kontekstā atsākt nozaru dialogus ministru līmenī. Ar partneriem norit sarunas, lai vienotos par vairākām sanāksmēm tirdzniecības, transporta, enerģētikas, vides un citu nozaru politiku jomā. Šajās nozaru ministru sanāksmēs tiktu izvirzīti kopīgi reģionālās sadarbības mērķi; tās turklāt palīdzētu noteikt iespējamus konkrētus projektus īstenošanai Savienības Vidusjūrai kontekstā.

Daļa no ES jaunās reakcijas un atjauninātās sadarbības ar kaimiņvalstīm ir tas, ka ES uzlaboja atbalstu **EKP partnervalstu līdzdalībai ES programmās un aģentūrās**. Ir stājušies spēkā protokoli, saskaņā ar kuriem ES programmās var piedalīties *Moldovas Republika* un *Ukraina*. Pēc pozitīvā balsojuma Eiropas Parlamentā drīzumā stāsies spēkā šāds protokols ar *Maroku*. Ir sāktas sarunas par šādu protokolu ar *Jordāniju*. Lai sekmētu partnervalstu līdzdalību ES aģentūru darbā, tiek izstrādāts projekts ES aģentūru sagatavošanas pasākumu atbalstam.

Partnervalstis var arī izmantot ES finansējumu, lai apmaksātu savu līdzdalību ES programmās.

Mobilitāte

Uz priekšu virzās darbs, lai panāktu vīzu režīma liberalizāciju ar ES austrumu kaimiņvalstīm. Pastāv mobilitātes partnerības ar *Armēniju*, *Gruziju* un *Moldovas Republiku*. *Moldovas Republika* un *Ukraina* īsteno rīcības plānus vīzu režīma liberalizācijai. Līdz vasaras sākumam varētu sākties vīzu dialogs ar *Gruziju*. Ņemot vērā ar *Gruziju* noslēgto **vīzu atvieglotas izsniegšanas un atpakaļuzņemšanas nolīgumu** sekmīgo īstenošanu, ir sāktas sarunas par līdzīgiem nolīgumiem ar *Armēniju* un *Azerbaidžānu*.

ES dienvidu kaimiņvalstīs ES ir piedāvājusi *Ēģiptei*, *Marokai* un *Tunisijai* iesaistīties **partnerības dialogos par migrāciju, mobilitāti un drošību**. Šādos dialogos apspriež legālo un nelegālo migrāciju, cilvēku tirdzniecību, atpakaļuzņemšanu, vīzu režīma jautājumus, patvērumu un starptautisko aizsardzību. Vērā ņemams progress ir sasniegts ar *Maroku* un *Tunisiju*, ar kurām dialogi sākās 2011. gada oktobrī, un tuvākajos mēnešos būtu jāparaksta kopīgas deklarācijas, kas pavērs ceļu mobilitātes partnerībām. Līdz šim *Ēģipte* atteikusies sākt konkrētas sarunas. Augstā pārstāve un Komisija ir ierosinājušas sākt dialogu par migrāciju, mobilitāti un drošību ar *Jordāniju*.

2.4 Finansiālais atbalsts

Lai finansiāli atbalstītu partnervalstu reformu centienus, ES darbojās divos līmeņos.

Pirmkārt, ES tiecās stiprināt saikni starp jauno politisko pieeju un pastāvošajām finansiālā atbalsta programmām. Tā rezultātā Dienvidu kaimiņreģionā **pastāvošais finansējums 600 miljonu EUR apmērā tika pārorientēts** uz mērķiem, kuri ir izklāstīti kopīgajā paziņojumā "Partnerattiecības demokrātijai un kopīgam uzplaukumam ar Vidusjūras dienvidu reģionu"⁷. Sekojoši, tika sāktas jaunas iestāžu darbības uzlabošanas programmas tādās jomās kā tiesu sistēmas reforma un korupcijas novēršana.

Otrkārt, ES darīja pieejamus **papildu finanšu līdzekļus** no ES budžeta. Kopīgajā Paziņojumā "Jauna reakcija uz pārmaiņām kaimiņvalstīs", kas tika pieņemts 2011. gada maijā, bija ierosināts jaunās pieejas īstenošanas atbalstam paredzēt papildu līdzekļus apmērā līdz 1,24 miljardiem EUR. No minētās summas **1 miljardu EUR** piešķir partnervalstīm. Augstā pārstāve un Komisija pauž nožēlu, ka Padomē līdz šim nav panākta vienošanās par Komisijas priekšlikumu atļaut atkārtoti izmantot EIB atpakaļsaņemtās summas. Tā dēļ radīsies vismaz 240 miljonu EUR iztrūkums salīdzinājumā ar sākotnējo priekšlikumu.

Lielāko daļu šo papildu līdzekļu (670 miljonus EUR) piešķirs, izmantojot divas visaptverošas finanšu programmas – *SPRING* Vidusjūras dienvidu reģionā ar 2011.-2013. gada budžetu 540 miljonu EUR apmērā un *EaPIC* austrumu kaimiņvalstīs ar 2012.-2013. gada budžetu 130 miljonu EUR apmērā. Abas programmas koncentrēsies uz demokrātisko pārmaiņu veicināšanu un iestāžu veidošanu, un uz atbalstu ilgtspējīgai un iekļaujošai izaugsmei. Pārējais papildu finansējums lielākoties ir piešķirts mobilitātes programmām (*Tempus*, *Erasmus Mundus*, utt.) un pilsoniskās sabiedrības organizāciju un nevalstisko dalībnieku atbalstam.

---

⁷ COM(2011) 200, 8.3.2011.

Oktobrī paveiktā **Eiropas Investīciju bankas (EIB)** pilnvaru paplašināšana ļāvusi partnervalstīm paredzēt papildu aizdevumus 1,15 miljardu EUR apmērā⁸ un ar klimata pārmaiņām saistītus aizdevumus apmērā līdz 1 miljardam EUR. Dalībvalstu brīvprātīgas papildu iemaksas ieguldījumu fondā, kas izveidots Eiropas un Vidusjūras reģiona valstu ieguldījumu un partnerības mehānisma (*FEMIP*) ietvaros, ļaus EIB palielināt riska kapitāla darījumus dienvidu kaimiņvalstīs.

Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankas (ERAB) darbības ģeogrāfiskais apgabals tiek paplašināts, lai tā varētu veikt darījumus *Ēģiptē, Jordānijā, Marokā un Tunisijā*. Turklāt tā ir paredzējusi summu līdz 100 miljoniem EUR apmērā, ko daļēji sedz no ES budžeta, lai atbalstītu projektu identificēšanu un sagatavošanu. ERAB mobilizēs arī papildu līdzekļus (līdz 1 miljarda EUR apmērā), izmantojot tās īpašos fondus, tiklīdz pietiekams skaits kapitāla daļu turētāju būs ratificējuši tam nepieciešamos ERAB dibināšanas nolīguma grozījumus⁹. Arī atbalsts, kas tiek sniegts, izmantojot Eiropas Kaimiņattiecību un partnerības instrumentu, ir pārorientēts, lai sekmētu mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) attīstību un atbalstītu iniciatīvas jaunu darbavietu radīšanai, it īpaši *Alžīrijā, Ēģiptē, Jordānijā un Tunisijā*.

Kopējā piešķirumu summa no **Kaimiņattiecību ieguldījumu fonda (NIF)** 2011. gada beigās sasniedza 400 miljonu EUR apmēru (no šīs summas 174 miljoni EUR attiecas uz austrumu kaimiņvalstīm un 226 miljoni EUR – uz dienvidu kaimiņvalstīm), tādējādi ar sviras efektu panākot projektu finansējumu ar kopējām izmaksām 13,6 miljardu EUR apmērā (no šīs summas 4,2 miljardi EUR attiecas uz austrumu kaimiņvalstīm un 9,4 miljardi EUR – uz dienvidu kaimiņvalstīm). Šim vērā ņemamajam dotāciju pieaugumam, kas laikposmā no 2011. gada līdz 2013. gadam pieejams no *NIF* (450 miljoni EUR), būtu ar sviras efektu jānodrošina, ka palielinātais līdzekļu apjoms aizdevumiem ātri tiek pārvērsts ieguldījumos infrastruktūrā (vide un klimata pārmaiņas, savienojumi ar partnervalstīm) un MVU, tādējādi palīdzot novērst bezdarbu visās partnervalstīs.

ES vēlas palielināt atbalstu riska kapitāla darījumiem dienvidu kaimiņvalstīs, izmantojot Eiropas un Vidusjūras reģiona valstu ieguldījumu un partnerības mehānismu (*FEMIP*), un kopā ar EIB, ERAB un citām Eiropas finanšu iestādēm izstrādā papildu iespējas attiecībā uz atbalstu riska kapitāla darījumiem austrumu kaimiņvalstīs.

Komisija decembrī sniedza tiesību akta priekšlikumu par jauna finanšu instrumenta – Eiropas Kaimiņattiecību instrumenta (EKI) – izveidošanu, kas no 2014. gada aizstātu pašlaik pastāvošo Eiropas Kaimiņattiecību un partnerības instrumentu (EKPI). Salīdzinot ar pašlaik pastāvošo instrumentu, EKI turpmāk nostiprinās saikni starp politiku un atbalstu un pieļaus plašāku diferenciaciju attiecībās ar partnervalstīm, ņemot vērā to apņēmību ievērot vispārējās vērtības, panākumus dziļas demokrātijas veidošanā un, kopīgi vienojoties, izvirzīto mērķu sasniegšanā. Tas koncentrēs sadarbību uz mazāku skaitu galveno politisko prioritāšu, tādējādi palielinot tās ietekmi. Tas samazinās **plānošanas procesa sarežģītību un ilgumu** un vienkāršos īstenošanas regulējumu, tostarp attiecībā uz pārrobežu sadarbību pie ES ārējām robežām. Salīdzinājumā ar pašreizējo finanšu plānu uz septiņiem gadiem ierosinātais finansējums 18,2 miljardu EUR apmērā reālā izteiksmē jau ir palielinājums par 22%. EKI palīdzēs sasniegt ES mērķi ar klimatu saistīto Savienības budžeta daļu palielināt vismaz līdz

⁸ No šīs summas 1 miljards EUR ir paredzēts ES dienvidu kaimiņvalstīm, un 150 miljoni EUR ir paredzēti ES austrumu kaimiņvalstīm.

⁹ Komisija 2011. gada decembrī pieņēma priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes lēmumam par ES apstiprinājumu grozījumiem (COM(2011) 905, 21.12.2011.)

20% atbilstoši Komisijas nodomam, ko tā puda 2011. gada jūnija Paziņojumā par daudzgadu finanšu shēmu laika posmam no 2014. līdz 2020. gadam¹⁰.

2.5 Vienotāka pieeja ar citām ES iestādēm

EKP pārskatīšana 2011. gadā izraisīja plašas visu ES iestāžu diskusijas un apliecināja vispārēju vienprātību par to, ka ES ir jāpastiprina sava darbība kaimiņvalstīs. It īpaši jāmin, ka Eiropas Parlaments decembrī pieņēma svarīgu ziņojumu par EKP. Attiecībās ar partnervalstīm vērā ņemami pieauga Eiropas Parlamenta, Komisijas un Augstās pārstāves savstarpējo kontaktu biežums saistībā ar EKP.

Turklāt Eiropas Parlaments paplašināja savus kontaktus un sadarbību ar EKP partneru vēlētajām struktūrām, lai uzlabotu politisko dialogu un stiprinātu to spējas uzraudzīt valdību atbildību. Savu darbību paplašināja *Euronest* un Savienības Vidusjūrai parlamentārā asambleja. Aktīvāk iesaistījās arī Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja un Reģionu komiteja (īpaši Eiropas un Vidusjūras reģiona valstu vietējo un reģionālo pašvaldību asamblejas – *ARLEM* – un Austrumu partnerības valstu un ES valstu reģionālo un vietējo pašvaldību konferences – *CORLEAP* – ietvaros).

2.6 Vienota pieeja ar citām donornvalstīm un starptautiskajām iestādēm

ES cieši sadarbojas ar citām donornvalstīm un starptautiskajām iestādēm, lai reaģētu uz humānās krīzes situācijām partnervalstīs, tajās veicinātu demokrātisko pāreju un ekonomikas attīstību.

Lībijas krīzes laikā ES bija vadošajā pozīcijā starptautiskajos centienos sniegt humāno palīdzību, savu darbību cieši koordinējot ar citiem donoriem un starptautiskajām organizācijām, lai nodrošinātu, ka vajadzības noteiktas bez kavēšanās un palīdzība sniegta ātri un efektīvi.

ES deva izšķirīgu ieguldījumu G-8 Dovilas partnerības iniciatīvas izveidošanā, kura koordinē starptautiskos centienus demokrātiskās pārejas atbalstam Vidusjūras dienvidu reģionā; ES cieši sadarbojas ar starptautiskajām organizācijām, kuras G-8 finanšu ministru sanāksmē, kas septembrī notika Marselā, apsolīja atbalstīt Dovilas partnerību. ES, izmantojot makrofinansiālā atbalsta instrumentu, cieši sadarbojas arī ar Starptautisko Valūtas fondu un citām starptautiskajām organizācijām, lai attiecīgajām partnervalstīm¹¹ palīdzētu novērst makroekonomikas nelīdzsvarotību un veikt uz izaugsmi orientētas strukturālās reformas.

Tādas valstis kā Krievija un Turcija spētu sniegt vērtīgu ieguldījumu reģiona stabilitātē. Šveice augstākajā līmenī piedalījās ES-Tunisijas operatīvās grupas sanāksmē.

Austrumu partnerības kontekstā darbojas informācijas un koordinācijas grupa, kurā piedalās trešās valstis un ieinteresētās starptautiskās finanšu iestādes; tā veicina donoru koordināciju un, vispārīgāk, Austrumu partnerības attīstību.

¹⁰ COM(2011)500 galīgā redakcija, 29.06.2011., "Budžets Eiropai 2020".

¹¹ Armēnija, Moldovas Republika, Ukraina un, iespējams, nākotnē arī Ēģipte un Gruzija.

3. SKATS NĀKOTNĒ

ES kaimiņvalstīm 2011. gads bija pārmaiņām bagāts gads. Lai gan pirmie novērojumi ir uzmundrinoši, šo panākumu nostiprināšanai ir nepieciešams turpināt centienus. Vairāku mūsu partnervalstu sabiedrībās norit apjomīgas pārmaiņas. Ir būtiski izprast un respektēt katras sabiedrības īstenoto reformu procesu gaitu. Šajā nolūkā nepieciešams pastāvīgs dialogs, un ES šiem procesiem jāvelta īpaša uzmanība un jāveic rūpīga uzraudzība. Partnervalstīm vairākās jomās jāpastiprina savi reformu centieni, un ES savlaicīgāk jāsniedz rezultāti noteiktos sava piedāvājuma aspektos.

3.1. Turpmākie uzdevumi

Stabila demokrātija

Vairākās dienvidu kaimiņvalstīs demokrātisko pārmaiņu process politisko norišu centrā izvirza jaunas politiskās partijas, it īpaši partijas, kas sakņojušās islāmā, taču ne tikai tās. ES atzīst nepieciešamību padziļināt dialogu ar šīm partijām, kā arī ar visām demokrātiski ievēlētām valdībām, un ir uz to gatava. Dialoga veidošanai un pieredzes apmaiņai ar ES politiskajām partijām var izmantot jau pastāvošos instrumentus, kā arī Eiropas Demokrātijas fondu, tiklīdz tas tiks izveidots.

Līdz nākamajai augstākā līmeņa sanāksmei Austrumeiropas partneriem jāturpina īstenot Austrumu partnerības ceļvedī ietvertā plašā un saturīgā darba programma. Šajā ziņā joprojām ir būtiski **nostiprināt demokrātiju**, un gaidāmās parlamenta vēlēšanas *Armēnijā*, *Gruzijā* un *Ukrainā* šīm trim valstīm ir svarīgi atskaites punkti. Lai dziļāk iesakņotos demokratizācijas process, Dienvidu kaimiņreģionā ļoti nozīmīgas būs gaidāmās vēlēšanas *Alžīrijā*, *Jordānijā*, *Lībijā* un *Tunisijā*.

Tiesību aktos un praksē pilnā apmērā jānodrošina **vārda, biedrošanās un pulcēšanās brīvība** un visās jomās jāiedibina stipra cilvēktiesību ievērošanas kultūra, jo īpaši politikā un ikdienas dzīvē gādājot par aizsardzību no visu veidu diskriminācijas. Šajā nolūkā partnervalstīm būtu jāīsteno rekomendācijas, kas tām šajos jautājumos sniegtas valstu progresā ziņojumos, kuri ir pievienoti šim paziņojumam. Tas atbrīvos telpu, kurā **pilsoniskā sabiedrība** var veikt savu nozīmīgo darbu demokratizācijas sekmēšanā, nodrošinot, ka reformu process ir ilgtspējīgs un iekļaujošs. Tiklīdz pilnībā darbosies Pilsoniskās sabiedrības atbalsta mehānisms, ES varēs sniegt lielāku atbalstu. Dienvidu kaimiņvalstīs Annas Lindas fondam būtu jāpalīdz attīstīt pilsoniskās sabiedrības organizāciju starpkultūru dialogu, apzinot pārmaiņu nesējus un radot saiknes starp organizācijām, kuras parasti nesadarbojas, un tādējādi sekmējot dialogu ar ES organizācijām.

Arābu pavasarī būtisku lomu spēlēja **sievietes**, un viņām nevajadzētu palikt zaudētajos turpmāko pārmaiņu gaitā. ES turpinās paplašināt savus pasākumus sieviešu tiesību atbalstam visā reģionā, kā arī gādāt par to, lai dzimumu līdztiesības apsvērumi tiktu ietverti visās attiecīgajās sadarbības aktivitātēs, un veicināt efektīvu cilvēku tirdzniecības apkarošānu visās kaimiņvalstīs.

Kaimiņvalstīm jāpieliek lielākas pūles, lai izveidotu efektīvu un **neatkarīgu tiesu varu**, tādējādi nodrošinot pilsoņu **tiesības uz taisnīgu tiesu** un tiesisko noteiktību uzņēmējiem un ieguldītājiem, pateicoties objektīvai tiesas spriešanai. Stabils demokrātijas stūrakmens ir arī **drošības sektora reforma**. Lai atbalstītu partnervalstu centienus, ES ir gatava nacionālo visaptverošo stratēģiju ietvaros palielināt tehnisko palīdzību un finansiālo atbalstu šajā jomā,

izmantojot papildu līdzekļus, kas atbrīvojušies pēc pagājušajā gadā veiktās politikas pārskatīšanas.

Iekļaujoša ekonomikas attīstība un tirdzniecība

Bezdarbs, sociālā atstumtība, nevienlīdzība un nabadzība ir cilvēku galvenās bažas saistībā ar nākotni. Tie ir vieni no nestabilitātes un nemieru pamatcēloņiem un ir jānovērš, lai demokrātija būtu stabila. Šajā nolūkā partnervalstīm ir jāveic reformas un jāīsteno integrēta pieeja, kura aptver ekonomikas, fiskālo, nodarbinātības, sociālo un izglītības politiku. ES ir gatava atbalstīt šādas reformas ar mērķtiecīgiem pasākumiem sociālās kohēzijas un nodarbinātības (it īpaši jauniešu nodarbinātības) veicināšanai.

Lai sekmētu ES ieguldījumus partnervalstīs, *DCFTA*, par kurām jāveic sarunas ar Ēģipti, Jordāniju, Maroku un Tunisiju, ES ietvēra arī **ieguldījumu aizsardzību**. ES plāno par līdzīgiem noteikumiem vienoties ar citām kaimiņvalstīm, tos ietverot atsevišķos nolīgumos vai gaidāmo *DCFTA* kontekstā. Lai palielinātu ārvalstu tiešos ieguldījumus šajā reģionā, sadarbībā ar ESAO un Pasaules Banku Komisija jūnijā ieviesīs shēmu apdrošināšanas izmaksu samazināšanai attiecībā uz apjomīgiem ieguldījumiem Vidusjūras dienvidu reģionā. Turpinās sagatavošanās darbi attiecībā uz ES mēroga garantiju mehānismu, kas no politiskā riska aizsargātu ieguldījumus, ko ES MVU veikuši partnervalstu MVU. Šo shēmu, kas būs piemērojama visām kaimiņvalstīm, vajadzētu ieviest līdz gada beigām. Turklāt apspriedēs ir saņemts apstiprinājums tam, ka vēlams paplašināt Eiropas Investīciju fonda (EIF) darbības ģeogrāfisko apgabalu, tajā skaidri ietverot arī kaimiņvalstis. Komisija vēlāk šogad plāno ierosināt, lai EIF padome šajā nolūkā groza EIF statūtus. Tas nākotnē atvieglos arī partnervalstu līdzdalību ES programmās kā, piemēram, Konkurētspējas, uzņēmējdarbības un MVU programmā (*COSME*).

Lai panāktu no *DCFTA* izrietošo **tiesiskā regulējuma konverģenci** tik dažādās jomās kā sanitārie un fitosanitārie jautājumi, tehniskie noteikumi, muitas procedūras, publiskais iepirkums un konkurence, partnervalstīm būs jāīsteno apjomīgi pasākumi, lai veiktu tiesību aktu reformu un radītu līdzekļus to ieviešanai un piemērošanai. Cīņa pret korupciju un krāpšanu un valsts finanšu pārvaldības stiprināšana ietilpst šajos centienos. ES ir apņēmusies palielināt atbalstu šiem centieniem, sniedzot papildu palīdzību iestāžu darbības uzlabošanai.

Mobilitāte

Nepieciešami tālāki panākumi **mobilitātes** jomā. Attiecībā uz ES austrumu kaimiņvalstīm tas nozīmē, ka jānoslēdz vīzu atvieglotas izsniegšanas un atpakaļuzņemšanas nolīgumi ar *Armēniju*, *Azerbaidžānu* un *Baltkrieviju*, kā arī jāsāk vīzu dialogi vispirms ar *Gruziju* un tad ar *Armēniju* un *Azerbaidžānu*. *Ukrainai* un *Moldovas Republikai* būtu jāturpina darbs, lai pilnībā izpildītu savus rīcības plānus vīzu režīma liberalizācijai. *Azerbaidžāna* ir paudusi vēlmi veikt sarunas par mobilitātes partnerību ar līdzīgiem noteikumiem, kādi noslēgti ar citām austrumu kaimiņvalstīm. Attiecībā uz ES dienvidu kaimiņvalstīm tas nozīmē, ka jānoslēdz mobilitātes partnerības ar *Maroku* un *Tunisiju* un jāsāk mobilitātes dialogi ar *Ēģipti* un *Jordāniju*.

Lai sasniegtu izglītības jomā izvirzītos mērķus, sekmētu darījumu kontaktus, kultūras sakarus un iedzīvotāju savstarpējos kontaktus, Augstā pārstāve un Komisija aicina ES dalībvalstis sistemātiskāk izmantot **Eiropas Vīzu kodeksa** ietvaros pastāvošās iespējas. It īpaši, cilvēkiem, kuri spēj pamatot nepieciešamību regulāri un labticīgi ceļot uz ES darījumu nolūkos vai ģimenes saikņu dēļ, kā arī pilsoniskās sabiedrības organizāciju pārstāvjiem un studējošajiem, kuri piedalās ES finansētās programmās, būtu jāpiešķir vīzas vairākkārtējai iebraukšanai. Jauniešiem vecumā līdz 25 gadiem, kuri piedalās bezpeļņas organizāciju rīkotos

semināros, sporta, kultūras un izglītības pasākumos, kā arī bērniem vecumā līdz 12 gadiem būtu jāatceļ vīzu maksa.

Nozaru sadarbība

ES vērtības – cilvēktiesību ievērošana, demokrātija un tiesiskums – ir tās stūrakmeņi un ir tās dalībvalstu sadarbības pamatā; tās ir atspoguļotas ES tiesību aktos, normās un standartos. Pārņemot ES normas un standartus nozaru sadarbībā, partneri spēs īstenot savu vēlmi tuvināties ES, un, kas ir būtiski, tādējādi tiks veicināta šo vērtību izplatīšanās. Tātad, nozaru reformas un sadarbība palīdz uzlabot politikas un ekonomikas pārvaldību, politisko un pārvaldes pārredzamību un atbildību, sociāli ekonomisko attīstību, konfliktu novēršanu un risināšanu, valsts veidošanu un pilsoniskās sabiedrības līdzdalību.

Vairākās nozarēs, konkrēti transporta un enerģētikas jomās, Komisija īpaši koncentrējas uz EKP reģionu un plāno šādu pieeju īstenot plašāk¹². Atspoguļojot šo pieeju un netiecoties pēc izsmeltoša uzskaitījuma, šajā kopīgajā paziņojumā turpmākajās rindkopās ir norādīti vairāki **nozaru jautājumi**, kuros ES un partnervalstīm būtu ciešāk jāsadarbjas, lai nākamajos dažos gados sasniegtu konkrētus rezultātus.

- **Enerģētikas** jomā Komisija turpinās atbalstīt Dienvidu gāzes koridora veidošanu. Komisija ar Austrumeiropas kaimiņiem turpinās darbu pie enerģijas tranzīta drošības, balstoties uz tīkla pārredzamu darbību. Komisija turklāt 2012. gadā apspriedīsies ar Vidusjūras dienvidu reģiona partneriem, lai izveidotu enerģētikas partnerības kā pirmo soli ceļā uz reģionālā elektroenerģijas un atjaunojamās enerģijas tirgus integrāciju, ar ilgtermiņa mērķi izveidot ES un Vidusjūras dienvidu reģiona enerģētikas kopienas.
- **Rūpniecības un uzņēmējdarbības** jomā Eiropas un Vidusjūras reģiona uzņēmējdarbības hartas vietā būtu jāpieņem uzlabots Eiropas un Vidusjūras reģiona mazās uzņēmējdarbības akts, un Vidusjūras dienvidu reģiona partneriem būtu jāiekļaujas ES starpnozaru un konkrētu nozaru tīklos un darbībās. Būtu jāveic informācijas un paraugprakses piemēru apmaiņa attiecībā uz ilgtspējīgu tūrismu.
- **Gaisa transporta** jomā 2012. gadā būtu jāpaātrina sarunas par visaptveroša gaisa satiksmes pakalpojumu nolīguma noslēgšanu ar *Ukrainu*, šādas sarunas būtu jāatsāk ar *Tunisiju* un jāatsāk ar *Azerbaidžānu*.
- ES turpinās veicināt modernu **multas** praksi un procedūras, lai pēc iespējas vairāk atvieglotu tirdzniecību, tostarp īstenojot stratēģiskās sistēmas multas sadarbībai ar austrumu partnervalstīm un izmantojot norītošās un gaidāmās sarunas par *DCFTA*.
- ES sniegs atbalstu partnervalstu spējām novērst **vides** degradāciju, veicināt dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu, tostarp attiecībā uz ūdeni, rūpniecisko piesārņojumu, bīstamiem pesticīdiem, gaisa kvalitāti, atkritumu apsaimniekošanu, dabas aizsardzību un mežu apsaimniekošanu, kā arī uzlabot vides informācijas sistēmas un pārvaldību. ES partnervalstīm palīdzēs vides apsvērumus labāk integrēt citu nozaru politikā, lai veicinātu pāreju uz ekoloģiskāku ekonomiku, arī pateicoties ilgtspējīgākam patēriņam un ražošanai.

---

¹² Skatīt jo īpaši šādus Komisijas paziņojumus: "ES un tās blakusesošie reģioni: Atjaunota pieeja sadarbībai transporta jomā", COM(2011)415, 7.7.2011., un "ES enerģētikas politika: attiecību veidošana ar partneriem ārpus mūsu robežām", COM(2011)539, 7.9.2011.

ES sadarbību ar EKP partneriem stiprinās arī saistībā ar 2012. gada ANO Pasaules konferenci par ilgtspējīgu attīstību.

- Vērienīgas **klimate politikas** izstrādāšana un īstenošana ir būtisks uzdevums, saistībā ar kuru ES ir gatava cieši sadarboties ar partnervalstīm. ES ar palīdzību spēju veidošanai, ar informācijas apmaiņu un ieguldījumiem atbalstīs partneru pāreju uz zema oglekļa emisiju līmeņa ekonomikas attīstību un noturību pret klimata pārmaiņām. Tas partneriem palīdzēs īstenot Kankunā un Durbanā panāktās vienošanās, it īpaši izstrādājot zema oglekļa emisiju līmeņa ekonomikas attīstības stratēģijas, uzlabojot noturību pret klimata pārmaiņām un sniedzot atjauninātu informāciju par to izvirzītajiem mērķiem vai veicamajām darbībām.
- Informācijas sabiedrības politikas mērķis EKP ietvaros ir nodrošināt taisnīgu, mūsdienīgu, atvērtu un pārredzamu telekomunikāciju tirgu, brīvu un aktīvu interneta lietošanu un dažādotu plašsaziņas līdzekļu vidi. Interneta un citu **elektronisko komunikāciju tehnoloģiju** drošības, stabilitātes un noturīguma nodrošināšana ir nozīmīgs elements demokrātijas un dinamiskas un novatoriskas uzņēmējdarbības vides veidošanā. Lai pilnībā izmantotu informācijas sabiedrības sniegto izaugsmes un produktivitātes potenciālu, Komisija atbalstīs turpmākas tiesiskā regulējuma reformas, tostarp izmantojot regulatoru tīklus. Tiks stiprināts Vidusjūras reģiona regulatoru tīkls, un šāds tīkls tiks izveidots austrumu kaimiņvalstīs. Komisija atbalstīs arī elektronisko sakaru vides uzlabojumus dažādās jomās, no tīklu starpsavienojumiem līdz e-veselībai. Tā turklāt uzlabos pētniecības un izglītības jomas reģionālo e-infrastruktūru ātrgaitas savienojamību. Tiks veicināta arī informācijas un komunikācijas tehnoloģiju (IKT) un interneta aktīva un demokrātiska izmantošana, kā arī pasākumi pārredzamas un efektīvas audiovizuālās un plašsaziņas līdzekļu normatīvās vides izveidošanai.
- "**Kopīgas zināšanu un inovācijas telpas**" veidošanā Komisija pastiprinās sadarbību ar partneriem un centīsies uzlabot sakaru veidošanu un koordināciju starp partnervalstīm un ES, izvirzot un saskaņojot prioritātes pētniecības jomā. Lai sekmētu plašāku EKP pētniecības kopienu iesaisti Septītajā pamatprogrammā pētniecībai un tehnoloģiju attīstībai (*FP7*), Komisija partnervalstīm sniegs atbalstu pētniecības spēju veidošanā, sekmēs EKP un ES pētnieku un pētniecības organizāciju plašāku sadarbību un palīdzēs nostiprināt *FP7* kontaktpunktu tīklu. Komisija atbalstīs īpašus informatīvus pasākumus par *FP7* ietvaros pastāvošajām iespējām. Komisija arī ir gatava ar EKP partneriem veikt sarunas par saprašanās memorandu noslēgšanu partneru asociācijai pasākumos, kas sekos *FP7*.
- Jaunā Eiropas kaimiņattiecību programma **lauksaimniecībai un lauku attīstībai** (*ENPARD*) partnervalstīm palīdzēs efektīvāk darboties ārvalstu tirgos, pilnībā izmantot gaidāmo *DCFTA* sniegtās iespējas un stimulēt vietējo lauksaimniecisko ražošanu. Šīs programmas ietvaros Komisija iesaistīsies ciešā politiskā dialogā ar partnervalstīm, lai rūpīgi koordinējot ar visam iesaistītajām pusēm, veicinātu ilgtermiņa lauksaimniecības un lauku attīstības stratēģijas.
- **Statistikas** jomā ES atbalstīs Eiropas Statistikas prakses kodeksa pieņemšanu, tostarp statistikas sniedzēju neatkarības principu, augstas kvalitātes statistikas sagatavošanu un izplatīšanu galvenajās sociālajās un ekonomikas jomās atbilstoši ES standartiem un metodikai, kā arī statistikas izmantošanu ar pierādījumiem pamatotā lēmumu pieņemšanā, kas ir būtiska labas pārvaldības sastāvdaļa. ES stiprinās šajā jomā iesaistīto pušu savstarpējo atbalstu un šai sadarbībai sniegtā atbalsta reģionālo dimensiju.

- **Jūrlietu politikas** jomā ES pastiprinās sadarbību ar kaimiņvalstīm, lai veicinātu kopīgu mērķlielumu izstrādāšanu ilgtspējīgas izaugsmes un darbavietu nodrošināšanai tradicionālajās un jaunajās jūrniecības nozarēs, lai sekmētu pilotprojektus reģionāli nozīmīgās jomās, kā arī lai turpmāk saskaņotu pasākumus, ko šajā nolūkā finansē no ES iekšējiem un ārējiem finanšu instrumentiem. Īpaši Vidusjūras reģionā Eiropas Komisija kopā ar EIB un Starptautisko jūrniecības organizāciju (SJO) sāks kopīgu iniciatīvu privātā sektora ieguldījumu sviras efekta nodrošināšanai un finanšu iestāžu iesaistīšanai jūrlietu nozarēs, t.i., infrastruktūras, apmācības un jūras novērošanas jomās. ES turklāt reģionālo zvejas vietu apsaimniekošanas organizāciju ietvaros intensīvāk sadarbosies ar piekrastes partnervalstīm, lai veicinātu zivsaimniecības resursu ilgtspējīgāku izmantošanu, pastiprinātu zvejas pārraudzību un cīnītos pret nelegālu, neregistrētu un neregulētu zveju.

Jaunie EKP rīcības plāni (vai līdzvērtīgi dokumenti), par kuriem norit sarunas ar partneriem, kalpos kā atjaunināts politiskais satvars, kam būtu jānodrošina, ka ES un dalībvalstis spēj labāk koordinēt **finansiālo un tehnisko palīdzību**. Plānošanas process, kas jaunajam EKI sāksies šī gada otrajā pusē, ir patiesa iespēja ieinteresētajām dalībvalstīm savu palīdzību plānot kopīgi ar ES.

Reģionālā sadarbība

Arābu pavasaris radīja jaunas iespējas **reģionālai sadarbībai** dienvidu kaimiņvalstīs. Daudzus problēmjaudātājumus, ar ko partnervalstis saskaras, var efektīvi risināt vienīgi reģionālajā vai apakšreģionālajā līmenī. ES pārņēma Savienības Vidusjūrai (SV) ziemeļu līdzpresidentūru. Tas ļaus SV darbībai labāk papildināt EKP un uzlabot Vidusjūras dienvidu reģiona valstīm sniegtā ES atbalsta efektivitāti. ES turpinās atbalstīt SV sekretariātu, kurš sekmē projektus, kas nes praktiskus ieguvumus cilvēkiem visā Vidusjūras reģionā. Komisija arī ir apņēmības pilna SV ietvaros atsākt nozaru dialogus.

ES turklāt ir izveidojusi strukturētāku dialogu ar Arābu valstu līgu (AVL), kas ietver arī regulāras Augstās pārstāves un AVL ģenerālsekretāra sanāksmes, kā arī sākusi konkrētu sadarbību, tostarp izveidojot AVL Situāciju centru un apmācot diplomātus vai vēlēšanu novērotājus.

Vērojamas uzmundrinošas pazīmes, ka *Alžīrijas* un *Marokas* dialogs ir uzlabojies, tādējādi paverot ceļu ciešākai apakšreģionālai sadarbībai Magribā, arī 5+5 grupas kontekstā. ES ir gatava atbalstīt šo un citu reģionālo un apakšreģionālo sadarbību un integrācijas procesus un sadarboties ar attiecīgajām reģionālajām organizācijām un procesiem. Šajā kontekstā Augstā pārstāve un Komisija ir iecerējušas kopīgā paziņojumā, kas tiks sagatavots tuvākajos mēnešos, sniegt priekšlikumus par ES un Magribas attiecību stiprināšanu, ja Magribas partneri skaidri demonstrēs progresu savos reģionālās sadarbības centienos.

Atsaucoties uz marta Eiropadomes aicinājumu nākt klajā ar ceļvedi, lai definētu un virzītu ES politikas īstenošanu attiecībās ar ES Vidusjūras dienvidu reģiona partneriem, ziņojumā par *Partnerības demokrātījai un kopīgai labklājībai* īstenošanu, kurš pievienots šim paziņojumam, ir izklāstīti līdz 2013. gada beigām izvirzītie mērķi, izmantojamie instrumenti un īstenojamie pasākumi.

Austrumu kaimiņvalstīs – ES robežu palīdzības misijas *Moldovas Republikā* un *Ukrainā (EUBAM)* un Dienvidkaukāza integrētās robežu pārvaldības (*SCIBM*) kontekstā – ir paplašinājusies reģionālā sadarbība robežu pārvaldības jomā. Kopīgajā paziņojumā par Austrumu partnerības ceļvedi ir sniegta sīkāka informācija par Austrumu partnerības ietvaros paredzētajiem pasākumiem.

SECINĀJUMI

Pagājušā gada maijā ES pilnībā pārvērtēja savu Eiropas kaimiņattiecību politiku. Tas tika darīts, reaģējot uz vairākiem apstākļiem: nepieciešamību atbalstīt demokratizācijas procesu, kas pārņēmis visu ES dienvidu kaimiņreģionu, atsevišķu Austrumeiropas partneru uz Eiropu virzītos centienus un nepieciešamību padziļināt Austrumu partnerību, kā arī jaunajām iespējām, ko sniedz Lisabonas līguma stāšanās spēkā. Ir pagājis gads, un šis vērtējums rāda daudzsološu ainu. Daudzējādā ziņā ES kaimiņvalstis šodien ir demokrātiskākas un atvērtākas pārmaiņām nekā pirms gada. ES jaunā politiskā pieeja ir droši nostiprināta. Vairākums partnervalstu to ir uztvērušas pozitīvi, un vairākas partnervalstis ir gatavas ar lielāku apņēmību veikt politikas un ekonomikas reformas un padziļināt attiecības ar ES.

Neskatoties uz to, šis ir pārejas periods. Valstis izstrādā jaunas konstitūcijas, dibina jaunas iestādes, veido iekšējo vienprātību demokrātisko pārmaiņu atbalstam un ievēl jaunus vadītājus. Tas būs sarežģīts un dažos gadījumos pat nemierpilns process. Saprotais, ka dažām valstīm šos iekšējos procesus vajadzēs pavisam tālāk, pirms pilnībā atsākt dialogu ar ES par reformām un sarunām, kas varētu pavērt ceļu ciešākiem tirdzniecības sakariem, dziļāku ekonomikas un nozaru integrāciju un atvieglotu mobilitāti.

Šādā situācijā ES ir svarīgi izpildīt savas apņemšanās attiecībā uz dienvidu kaimiņvalstīm un palielināt atbalstu austrumu kaimiņvalstīs. Tas stiprinās arī ES drošību un pārticību. ES kā globāla partnera uzticamība lielā mērā būs atkarīga no ES spējas izlēmīgi rīkoties savās kaimiņvalstīs. Šī iemesla dēļ un par spīti savām ekonomikas grūtībām ES ir jāsaģlabā atvērtība un uz ārpusi vērsti skatījums, vēl vairāk jānostiprina kaimiņattiecības un noteikti jāatbalsta partneru centieni savas valstis padarīt demokrātiskākas, pārtikušākas un līdz ar to arī stabilākas.